

Firemní benefity: auto k soukromým účelům (daňový pohled)

Téměř každý podnikatel, ať už se jedná o fyzickou, nebo právnickou osobu, potřebuje pro výkon své činnosti osobní automobil. Ten využívá vedení společnosti a zaměstnanci na svých služebních cestách. Někteří zaměstnavatelé umožňují svým zaměstnancům používat služební automobil také k soukromým účelům (např. k jízdě do práce a z práce nebo na dovolenou), a to zpravidla bezplatně. Pokud by zaměstnanci za použití auta platili, tak by se nejednalo o benefit, ale o nájem vozu. V dalším textu si ukážeme, jaký vliv má možnost bezplatného používání služebního automobilu pro soukromé účely na základ daně z příjmů zaměstnavatele a zaměstnance, DPH a silniční daň.

Daň z příjmů zaměstnavatele (právnické nebo fyzické osoby)

Podnikatel, který si pořídí osobní automobil pro své podnikání, si může náklady spojené s jeho pořízením a provozem uplatnit jako daňově uznatelné. U vozidla pořízeného za vlastní peníze nebo na úvěr, zařazeného do obchodního majetku podnikatele, vstupuje do nákladů cena vozidla prostřednictvím odpisů. U vozidla v nájmu prostřednictvím nájemného a u leasingu prostřednictvím časově rozlišené úplaty. Náklady spojenými s provozem se rozumí např. pojištění, mytí, výměna pneumatik, dálniční známka, parkovné nebo pohonné hmoty.

Při poskytnutí vozidla zaměstnancům pro soukromé cesty vzniká otázka, zda jsou tyto náklady daňově uznatelné v plné výši nebo zda je zaměstnavatel musí přiměřeně krátit. Podle pokynu Ministerstva financí jsou všechny náklady spojené s provozem, odpisy, nájemné nebo časově rozlišená úplata leasingu daňově uznatelné v plné výši bez povinnosti

jejich krácení. Jedinou výjimkou jsou pohonné hmoty. Ty jsou podle pokynu Ministerstva daňově uznatelné pouze ve výši připadající na služební cesty.

Pokud se zaměstnanec se zaměstnavatelem dohodne na úhradě pohonných hmot (např. prostřednictvím srážky ze mzdy), tak zaměstnavateli zůstanou v nákladech jen pohonné hmoty připadající na služební cesty, a ty jsou daňově uznatelné vždy. **Pokud však zaměstnavatel úhradu nepožaduje, tak je nutné tento benefit právně ošetřit ve smlouvě nebo ve vnitřním předpisu zaměstnavatele.** V tomto případě mohou být i pohonné hmoty spotřebované na soukromé jízdy zaměstnance daňově uznatelným nákladem podle zákona, protože se jedná o výdaje na sociální podmínky zaměstnanců vyplývající z vnitřního předpisu nebo smlouvy.

Někteří podnikatelé si neuplatňují do nákladů pohonné hmoty a parkovné, ale využívají tzv. paušál na dopravu ve výši 5 000 Kč za jedno vozidlo měsíčně. Pro možnost jeho využití je nutné, aby podnikatel nepřenechal

automobil jiné osobě. Tato podmínka při poskytnutí auta zaměstnanci pro soukromé použití není splněna, a paušál na dopravu tak není možné využít.

Daň z příjmů fyzických osob (zaměstnanců)

Možností používat bezplatně služební automobil pro soukromé účely vzniká zaměstnanci nepeněžní příjem. Ten je pro účely zjištění základu daně z příjmů a zdravotního a sociálního pojistného oceněn zákonem na 1 % vstupní ceny vozidla vč. DPH za každý (i započatý) měsíc používání vozidla. U aut v nájmu nebo pořizovaných na leasing, se 1 % počítá ze vstupní ceny u původního vlastníka (pronajmatele). **Nepeněžní příjem, a tedy i povinnost dodanění, má zaměstnanec v každém měsíci, ve kterém auto podle smlouvy pro soukromé účely může používat (přestože k jeho použití vůbec nedojde).** Pokud zaměstnanec v jednom měsíci auta postupně vystřídá, dodáňuje 1 % z nejvyšší vstupní ceny ze všech vozidel. V případě, že mohl používat více vozidel současně, se nepeněžní příjem počítá ze součtu jejich vstupních cen.

Výdaje spojené pouze s použitím vozidla pro soukromé účely, např. parkovné, si hradí zaměstnanec zpravidla sám. Problém však nastává u pohonných hmot. Podle poměru ujetých kilometrů pro služební a soukromé účely uvedených v knize jízd se určí, jaká část pohonných hmot spotřebovaných v daném měsíci připadá na soukromé jízdy zaměstnance. Cena pohonných hmot se určí z dokladů na nákup pohonných hmot (včetně DPH) nebo je možné použít průměrnou cenu stanovenou vyhláškou. Na základě dohody zaměstnavatele a zaměstnance může být hodnota pohonných hmot v daném měsíci předepsána zaměstnanci k úhradě (např. prostřednictvím srážky ze mzdy). Pokud by jejich úhradu zaměstnavatel nepožadoval, vznikl

by zaměstnanci pravidelně každý měsíc další nepeněžní příjem ve výši hodnoty pohonných hmot spotřebovaných pro soukromé účely. Tento nepeněžní příjem by opět vstupoval do základu daně a sociálního a zdravotního pojištění.

Ostatní náklady spojené s provozem vozu, např. pojištění nebo výměna pneumatik, jsou zahrnuty již v 1 % vstupní ceny. Nedochozí k jejich dalšímu dodanění ve mzdě zaměstnance.

Daň z přidané hodnoty

Pokud zaměstnavatel koupí automobil z vlastních zdrojů nebo na úvěr, a ten bude používán zaměstnancem i pro soukromé účely, nemá nárok na odpočet celého DPH z kupní ceny. Při koupi musí provést odhad, jaký podíl ujetých km bude připadat na služební a jaký na soukromé cesty. **Nárok na odpočet DPH na vstupu má zaměstnavatel jen v poměru, který připadá na služební cesty.** Zbylé DPH vstupuje do pořizovací ceny pro účely výpočtu odpisů. Toto platí v případě, že zaměstnavatel vykonává pouze zdanitelná plnění z pohledu DPH. Pokud by vykonával i osvobozená (např. finanční služby), tak by bylo potřeba část nároku na DPH připadající na služební cesty ještě krátit v poměru zdanitelných a osvobozených plnění. Pokud jsou všechny služební cesty vykonávány pouze v souvislosti s osvobozeným plněním, nemá zaměstnavatel žádný nárok na odpočet DPH – ze vstupní ceny vozu ani dalších souvisejících výdajů.

Na konci roku je nutné zkontrolovat, zda poměr služebních a soukromých jízd podle knihy jízd za celý rok odpovídá poměru odhadnutému při pořízení. Pokud se skutečnost liší o více než 10 %, opraví se nárok na odpočet v posledním přiznání k DPH v roce pořízení. Skutečnost, zda se poměr soukromých a služebních jízd nezměnil, se zkoumá i v následujících 4 letech po pořízení.

Stejně se postupuje u vozidla pořizovaného na finanční leasing s povinností odkupu – i v tomto případě se nárok na odpočet řeší celý již při pořízení. U vozidel pořizovaných na leasing bez povinnosti odkupu nebo u vozidel v nájmu se poměrný nárok na odpočet DPH řeší u jednotlivých plateb. Opět je nárok pouze na částečný odpočet DPH podle poměru služebních a soukromých jízd. Ten se odhadne podle poměru jízd v minulém roce.

I u dalších nákladů spojených s provozem auta (např. výměny oleje nebo pneumatik) má zaměstnavatel nárok jen na část odpočtu DPH, pokud tyto náklady nelze jednoznačně spojit pouze se služební cestou (např. parkování). V průběhu roku použije odhad poměru

soukromých a služebních jízd podle minulého roku a v posledním přiznání v daném roce nárok na odpočet opraví, pokud se odhad liší od skutečnosti o více než 10 %.

Silniční daň

Zaměstnavatel, který používá osobní automobil (u něhož je veden v technickém průkazu jako provozovatel) pro podnikání, musí platit silniční daň. Její výše u osobních automobilů závisí na zdvihovém objemu motoru v cm³. Použití automobilu také pro soukromé cesty zaměstnanců nemá na výši silniční daně vliv.

Autorka: Markéta Dubová, daňová poradkyně Moore Stephens.

Firemní benefity: auto k soukromým účelům (právní pohled)

Dnes budeme jen těžko hledat firmu bez služebních vozidel. A když už vozidla ve firmě jsou, prakticky sama se nabízí možnost přenechat je zaměstnancům i k soukromému užívání. Jaké jsou ale právní důsledky?

Jak vozidlo poskytnout

Právo na soukromé jízdy nemá zaměstnanec automaticky. Zákoník práce využít majetku zaměstnavatele pro soukromou potřebu podmiňuje souhlasem zaměstnavatele. Souhlas

k soukromým jízdám firmy zpravidla zahrnují do vnitřního předpisu nebo přímo do pracovní smlouvy. Úprava ve vnitřním předpisu představuje obecná pravidla pro soukromé užívání vozidel a obvykle se vztahuje na všechny zaměstnance na daných pozicích. Naopak

úprava v pracovní smlouvě má dopad jen na konkrétního zaměstnance. Hlavní nevýhodou úpravy v pracovní smlouvě je, že pracovní smlouvu může zaměstnavatel změnit jen se souhlasem zaměstnance.

Zaměstnavatel má široký prostor stanovit pravidla pro soukromé užívání vozidel. Může například rozhodnout, kdo bude hradit palivo, nebo zda bude za soukromé jízdy požadovat kompenzaci.

Na znění pracovněprávních dokumentů záleží, zda je možnost soukromého užívání zaměstnanci garantována (je to jeho „nárok“) nebo zda se jedná o pouhou dobrou vůli zaměstnavatele, který může soukromé užívání vozidel kdykoli zrušit všem nebo jej ponechat pouze vybraným zaměstnancům. V případě, že se zaměstnavatel rozhodne soukromé užívání přiznat jako nárokové, je i povinen zaměstnanci kompenzovat případy, kdy je možnost soukromého užívání omezena (například pokud by nadřizený zaměstnanci uložil vozidlo vrátit).

Statutární orgán

V případě jednatele a členů představenstva nebo dozorčí rady se situace komplikuje potřebou souhlasu vlastníků. Jakoukoli výhodu včetně možnosti soukromého užívání vozidel totiž musí schválit vlastníci společnosti, zpravidla prostřednictvím valné hromady nebo v některých případech dozorčí rady. Úprava ve vnitřních předpisech pro zaměstnance se na členy orgánů právnické osoby nepoužije.

Předem dohodnutá pravidla

Je běžné si se zaměstnancem dohodnout pravidla pro užívání vozidla. Jejich součástí mohou být například povinnosti zaměstnance při péči o vozidlo, postup při dopravní nehodě,

postup pro předávání vozidla a stanovení, kdo vozidlo může řídit.

Kdo a kde řídil

Zaměstnavatel, jako provozovatel služebního vozidla, má povinnost vědět, kdo vozidlo řídí. Pokud zaměstnavatel není schopen na žádost Policie nebo správního orgánu sdělit, kdo vozidlo v konkrétní chvíli řídil, dopouští se přešlapku, za který hrozí pokuta až 100 000 Kč. Pro zaměstnavatele je proto důležité mít přehled o tom, kdo služební vozidlo řídí.

V dnešní době je čím dál rozšířenější sledování polohy služebních vozidel, ať už jen pro elektronickou knihu jízd nebo i pro sofistikované řízení vnitřních procesů. V případě takového sledování musí zaměstnavatel o rozsahu sledování zaměstnance prokazatelně předem informovat a umožnit jim sledování polohy při soukromých jízdách vypnout. Během soukromé jízdy může být sledována pouze ujetá vzdálenost, nikoli přesná poloha vozidla. Běžná komerční řešení sledování vozidel s touto možností již počítají.

Odpovědnost

Z pohledu odpovědnosti zákoník práce striktně rozlišuje jízdu v souvislosti s výkonem práce a jízdu soukromou. Při jízdě v souvislosti s výkonem práce (pracovní cesta) se uplatní zvýšená ochrana zaměstnance a přísná odpovědnost zaměstnavatele. Naopak při soukromé cestě se pravidla podstatně mění. Za cestu soukromou se obecně považuje i cesta z domova do práce a zpět. Podle judikatury ale může být jako pracovní cesta posouzen i případ, kdy je povinností zaměstnance vozidlo garážovat v místě svého bydliště. Řízení vozidla do práce a z práce je potom výkonem práce zaměstnance.

Autor: Tomáš Procházka, Partner advokátní kanceláře Dvořák Hager & Partners.

Při soukromé cestě se v případě škody na vozidle uplatní na zaměstnance přísná pravidla občanského zákoníku. Soudy například rozhodly, že pokud při soukromé cestě dojde k odcizení zapůjčeného vozidla, musí zaměstnanec zaměstnavateli nahradit jeho plnou hodnotu. Neuplatní se tak omezení čtyřapůlnásobkem průměrného výdělku, a dokonce se předpokládá, že zaměstnanec škodu na vozidle zavínil. Toto riziko pro zaměstnance lze samozřejmě snížit vhodně sjednaným havarijním pojištěním.

Závěr

Možnost soukromého užívání vozidla je natolik rozšířená, že zaměstnanci ji už často ani nepovažují za benefit, ale za samozřejmost. Právní dopady soukromého užívání však zůstávají částečně stranou zájmu zaměstnanců i zaměstnavatelů. Přitom lze řadu rizik snížit vhodným nastavením dokumentace pro soukromé užívání služebních vozidel.

Markéta Dubová

Markéta se připojila k Moore Stephens v roce 2015. Specializuje se na mezinárodní zdanění a účetnictví. Je Certifikovanou daňovou poradkyní (KDP ČR). Hovoří česky, německy a anglicky.

Mgr. Tomáš Procházka

Tomáš spolupracuje s advokátní kanceláří Dvořák Hager & Partners od roku 2005. Předtím působil jako externí právní poradce pro společnost MARKER CZ. Tomáš absolvoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy. Právo studoval rovněž v Irsku na univerzitě v Limericku. Tomáš Procházka je aktivním členem Výboru pro pracovní právo a sociální záležitosti v rámci Americké obchodní komory, zakládajícím členem Czech Employment Lawyers Association (CZELA), členem Kolegia expertů Asociace pro rozvoj kolektivního vyjednávání a od roku 2017 také členem Sekce pro pracovní právo České advokátní komory. Ministerstvo práce a sociálních věcí jmenovalo Tomáše Procházkou zprostředkovatelem pro kolektivní pracovněprávní spory. Vedle advokátní praxe se Tomáš věnuje přednáškové činnosti a pravidelně přispívá do různých odborných časopisů. Kromě češtiny hovoří plynně anglicky.